EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 10.5.2007
KOM(2007) 244 slutlig

MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN EUROPAPARLAMENTET, RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN

FRÄMJA SOLIDARITETEN MELLAN GENERATIONERNA

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Inledning 3

2. Den offentliga familjepolitiken: vikten av att främja sysselsättning och lika möjligheter 3

2.1. En allmän tendens i medlemsstaterna mot en anpassning av familjepolitiken 3

2.2. Vikten av att främja sysselsättning och lika möjligheter 4

2.3. Betydelsen av politiken för sysselsättning och lika möjligheter i EU för familjelivet 6

2.4. Lissabonstrategin: en ram för att göra det lättare att förena yrkesliv och familjeliv 6

3. Den europeiska alliansen för familjen 7

3.1. En plattform för att systematisera utbytet av bra metoder och forskning 8

3.2. Mobilisering av de europeiska strukturfonderna 9

4. Slutsatser 9

ANNEX - MAIN EUROPEAN DATA ON FAMILIES AND FAMILY POLICIES

The family as a support network 11

Mean actual and ideal number of children, by country. Women aged 40 to 54 12

Frequency of care and housework by sex, age and country groups (%) 13

Difference of employment rate for women with and without children 14

Provision of childcare in European countries in 2005 15

Social protection benefits targeted at family support in the EU 16

Preferences for family measures 16

At-risk-of-poverty rates by household type, 2005 18

1. INLEDNING

I och med grönboken från mars 2005, som ägnades åt de demografiska utmaningarna, inledde kommissionen en debatt om behovet av att stärka solidariteten mellan generationerna. I sitt meddelande från den 12 oktober 2006 om Europas demografiska framtid[1] betonade kommissionen vidare att EU:s medlemsstater bör främja demografisk förnyelse genom att vidta åtgärder inom ramen för den förnyade Lissabonstrategin för tillväxt och sysselsättning och inom jämställdhetspolitiken. Genom att förbättra villkoren för familjelivet, särskilt genom att göra det möjligt att förena arbete och familj, kan medlemsländerna underlätta för dem som vill skaffa barn (se bilaga 2).

Den efterföljande debatten i Europa om den åldrande befolkningen har berikat detta perspektiv. Debatten visade att jämvikten i de europeiska samhällena vilar på en solidaritet mellan generationerna som är mer komplex än vad den har varit tidigare: unga vuxna bor kvar längre hos sina föräldrar, medan föräldrarna i allt större utsträckning måste ta hand om äldre familjemedlemmar som inte klarar sig själva[2]. Detta medför en belastning, särskilt för de yngre och för mellangenerationen, och i regel för kvinnorna. Jämställdhet mellan män och kvinnor och mer allmänt lika möjligheter för alla framstår alltså som väsentliga förutsättningar för att skapa en ny solidaritet mellan generationerna.

Därför kan EU indirekt bidra till en modern, framgångsrik familjepolitik, trots att medlemsstaterna har ensam behörighet på detta område. Detta kan göras framför allt inom ramen för Lissabonstrategin, som lägger tonvikten vid kvinnornas deltagande på arbetsmarknaden, förbättrade möjligheter att förena yrkesliv och familjeliv samt ungdomarnas delaktighet på arbetsmarknaden.

I samma anda välkomnar kommissionen initiativet till en europeisk allians för familjen, som tillkännagavs vid Europeiska rådets vårmöte. Efter en genomgång av den senaste utvecklingen av medlemsländernas nationella familjepolitik framhålls i detta meddelande Lissabonstrategins bidrag till denna utveckling (avsnitt 2). Vidare föreslås verktyg för att underlätta den europeiska alliansens utveckling mot en plattform för forskning och utbyte (avsnitt 3). I och med detta meddelande tar EU det första steget mot ett svar på de utmaningar som de demografiska förändringarna medför.

2. DEN OFFENTLIGA FAMILJEPOLITIKEN: VIKTEN AV ATT FRÄMJA SYSSELSÄTTNING OCH LIKA MÖJLIGHETER

Medlemsstaterna håller på att anpassa sin familjepolitik på ett sätt som tar hänsyn till befolkningens åldrande, ändrade levnadsförhållanden och det faktum att familjer i allt högre grad ser ut på olika sätt[3]. Även om medlemsstaterna fortfarande har ansvaret för familjepolitiken har EU:s politik för sysselsättning och lika möjligheter ändå ett stort inflytande på familjelivet.

2.1. En allmän tendens i medlemsstaterna mot en anpassning av familjepolitiken

Att döma av rönen från europeiska observationsinstrument som till exempel Missoc (det ömsesidiga informationssystemet om social trygghet inom EU) följer familjepolitiken i de olika EU-länderna idag tre huvudlinjer:

---

1 KOM(2006) 571 ”Europas demografiska framtid – en utmaning som öppnar möjligheter”.

2 Första europeiska enkäten om livskvalitet 2003. Europeiska stiftelsen för förbättring av levnads- och arbetsvillkor.

3 Social Situation Report 2005/6.

– Ersättning för direkta eller indirekta familjerelaterade kostnader (förmåner eller skattelättnader kopplade till omsorg av barn eller vårdbehövande anhöriga).

– Barnomsorg, även för äldre barn, samt i allt större utsträckning tjänster för vårdbehövande personer i ett åldrande samhälle.

– Anpassning av arbetstiden och ledigheter som gör det möjligt att förena yrkesliv och familjeliv samt tillgång till tjänster på lokal nivå.

Dessa tre linjer har utvecklats mycket olika i medlemsstaterna. Utgifterna för familjeförmåner och barnomsorg uppgår i genomsnitt till 2,1 % av BNP i EU-25[4], men de varierar allt efter land från 0,7 till 3,9 %. Nivåerna är ganska låga i Sydeuropa, där man tenderar att främst förlita sig till solidariteten inom familjen, medan de är högre i de nordiska länderna och på kontinenten.

Mot bakgrund av sociala och kulturella förhållanden som snabbt förändras har dock medlemsstaterna inlett en anpassning i tre riktningar:

– Numera ingår familjepolitiken i ett sammanhang med all offentlig verksamhet som påverkar familjernas situation, särskilt utbildningspolitiken, politiken för ungdomars sociala integrering och inträde på arbetsmarknaden, sysselsättningspolitiken, bostadspolitiken, transportpolitiken och hälsopolitiken samt naturligtvis också civilrätten, som bestämmer familjemedlemmarnas skyldigheter gentemot varandra.

– Stödformerna går mer och mer mot decentralisering i fråga om genomförandet av åtgärderna, individualisering av rättigheter och förmåner samt mot insatser för att stimulera till arbete och trygga en hållbar väg ut ur fattigdom. Denna utveckling innebär bland annat att de rättigheter som härrör från familjesituationen betonas mindre och att individuella rättigheter stärks i de sociala trygghetssystemen. Individuella rättigheter anpassas på ett sätt som inte missgynnar kvinnorna, som tidigare deltog mindre i yrkeslivet, för att undvika att förvärra den fattigdom som har drabbat kvinnorna i de äldsta generationerna[5].

– Slutligen tar familjepolitiken allt mer intryck av samhällsutvecklingen när det gäller värderingar om mäns och kvinnors roller i samhället, det vill säga att kvinnor deltar i arbetslivet utan längre avbrott och att män i högre grad tar ansvar för familj och hushåll. Kvinnornas ökande ekonomiska oberoende bidrar på så sätt till större jämställdhet.

Denna utveckling välkomnas av EU-medborgarna, som fortfarande har starka familjevärderingar[6]. En undersökning som genomfördes i tolv länder mellan 1999 och 2003 av Robert Bosch Stiftung visar att de framför allt vill ha ett större utbud av tjänster för kollektiv omsorg av barn och vård av anhöriga, i första hand äldre personer (se bilaga 7).

2.2. Vikten av att främja sysselsättning och lika möjligheter

Ofta ställs frågan om vilken familjepolitik som är mest effektiv. När man svarar bör man ta hänsyn till de olika mål som EU-länderna har ställt upp för familjepolitiken. För vissa länder

---

4 Uppgifterna om utgifter till förmån för familjen omfattar inte skatteförmåner, utgifter för utbildning, särskilt förskoleutbildning, eller andra åtgärder för familjen och tar inte hänsyn till andra familjerelaterade kostnader (bostäder, social integrering osv.).

5 Rapport från ILO om kvinnorna och den sociala tryggheten 1988.

6 Eurobarometer 273 ”European social reality”: Familjens värde framhålls av EU-medborgarna i svar på enkäter om välbefinnande.

handlar det företrädesvis om att öka födelsetalen genom att hjälpa unga par att bilda familj. För andra ingår stödet till familjen i en större plan för att främja medborgarnas välfärd genom att skapa lika möjligheter för alla. För andra åter är det fattigdomsbekämpningen för vissa grupper eller minskade inkomstklyftor som är den viktigaste uppgiften. Slutligen finns det nya ambitioner – ofta på regional eller kommunal nivå – att skapa gynnsamma villkor för familjerna, tänkta som en attraktivitetsfaktor för att locka till sig eller behålla kvalificerad arbetskraft.

En empirisk jämförelse visar dock att de länder som har genomfört en övergripande politik för att främja jämställdheten, som har tagit fram enhetliga system för tjänsteutbud och infört individuella rättigheter till föräldraledighet för såväl män som kvinnor, som har investerat i barnomsorgen för att höja kvaliteten[7] och som har gynnat mer flexibla arbetstidslösningar i allmänhet har både högre födelsetal och högre sysselsättning för kvinnor. Dessa initiativ genomförs i medlemsstaterna av vitt skilda aktörer, som regeringen, lokala myndigheter och arbetsmarknadsparter. De ingår ibland i en plan för företagens samhällsansvar i samarbete med föreningslivet och organisationer i det civila samhället.

De skandinaviska länderna har den högsta sysselsättningen för kvinnor: över 80 % av kvinnorna mellan 25 och 54 år i Sverige och Danmark yrkesarbetar (medan den lägsta sysselsättningen påträffas i Medelhavsländerna). Födelsetalen är också högre än genomsnittet i de länder som mycket tidigt har fört en politik för att främja jämställdhet och göra det möjligt att förena yrkesliv och familjeliv.

Tack vare satsningar för att göra det lättare att förena yrkeslivet med familjelivet slipper kvinnor välja mellan en yrkeskarriär å ena sidan och ett rikt familjeliv å andra sidan. Sådana satsningar underlättar alltså för dem som vill bilda familj, samtidigt som de bidrar till att öka kvinnors sysselsättning. På samma sätt bidrar minskade löneskillnader också till att få män och kvinnor att dela mer jämlikt på ansvaret för familj och hushåll.

---

[7] OECD:s arbete om stimulans och utbildning av små barn visar att det är nödvändigt att ta fram lösningar som kombinerar barnomsorg med utbildning, inte bara för att de underlättar att förena familjeliv och yrkesliv, utan också för att de motverkar utestängning och berikar utbildningen av arbetskraften från första början.

2.3. Betydelsen av politiken för sysselsättning och lika möjligheter i EU för familjelivet

Medlemsstaterna har ensam behörighet i familjepolitiken. Europeiska unionen har dock alltid bemödat sig om att ta hänsyn till hur den politik som förs på EU-nivå påverkar familjen och människors livskvalitet. Lissabonstrategin erbjuder numera en ram för att modernisera familjepolitiken genom lika möjligheter för alla, och framför allt bättre möjligheter att förena yrkesliv och familjeliv, vilket bidrar till att öka kvinnors sysselsättning.

Sedan länge tar EG-rätten hänsyn till de krav som familjelivet och dithörande rättigheter ställer. Genomförandet av lagstiftningen om fri rörlighet för personer och arbetskraft har lett till en samordning av de lagstadgade systemen för social trygghet[8] (som omfattar familjeförmåner) och till rätten till familjeåterförening för arbetstagare inom EU, inklusive invandrare från tredjeländer, med egna rättigheter för deras makar och barn[9]. På senare tid har EU uppmärksammat barnens framtid genom att vidta åtgärder för att värna barnets rättigheter till en familj och till att åtnjuta skydd[10] (inklusive rättigheter i fråga om identitetsskydd, kampanjer mot våld mot barn, åtgärder för att trygga deras livsmiljö osv.).

För att se till att män och kvinnor har lika tillgång till anställning har möjligheten att förena familjeliv och yrkesliv blivit ett viktigt inslag i EU:s sysselsättningspolitik. Sedan 1992 innehåller EU:s regelverk en rättslig ram för att skydda gravida arbetstagare och införa mammaledighet[11]. En av de allra första slutsatserna från den sociala dialogen i EU handlade också om rätten till föräldraledighet[12]. Hur viktigt det är för jämställdheten och för kvinnornas ekonomiska oberoende att kunna förena yrkesliv och familjeliv betonas idag i såväl färdplanen för jämställdhet 2006–2010[13] från kommissionen som i den europeiska jämställdhetspakten[14] som godkänts av medlemsstaterna vid Europeiska rådets vårmöte den 23–24 mars 2006.

2.4. Lissabonstrategin: en ram för att göra det lättare att förena yrkesliv och familjeliv

Att göra det lättare att förena yrkesliv och familjeliv ingår som ett led i Lissabonstrategin för att öka kvinnornas deltagande på arbetsmarknaden. Detta kommer främst till uttryck i målen för barnomsorgen, som antogs av Europeiska rådet 2002. Det avspeglas också i de integrerade riktlinjerna för tillväxt och sysselsättning, som antogs 2005 och som numera innehåller en strategi som spänner över hela livet. Sysselsättningspolitiken ska därmed i större utsträckning anpassas till förutsättningarna för familjelivet under olika livsfaser. Slutligen är det inom ramen för Lissabonstrategin som den öppna samordningsmetoden på områdena social trygghet och social integration har utarbetats. I denna metod uppmärksammas särskilt hur situationen för fattiga barn och deras familjer ska förbättras, hur pensionssystemen ska

---

8 KOM(2002) 694 Meddelande från kommissionen – Fri rörlighet för arbetstagare: att utnyttja alla fördelar och möjligheter.

9 Rådets direktiv 2003/86/EG om rätt till familjeåterförening. Rådets direktiv 2004/38/EG om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier.

10 KOM(2006) 367 Mot en EU-strategi för barnets rättigheter.

11 Rådets direktiv 92/85/EEG av den 19 oktober 1992 om åtgärder för att förbättra säkerhet och hälsa på arbetsplatsen för arbetstagare som är gravida, nyligen har fött barn eller ammar (tionde särdirektivet enligt artikel 16.1 i direktiv 89/391/EEG).

12 Rådets direktiv 96/34/EG av den 3 juni 1996 om ramavtalet om föräldraledighet, undertecknat av UNICE, CEEP och EFS.

13 SEK(2006) 275, antagen den 1 mars 2006.

14 Ordförandeskapets slutsatser, 7775/1/06/REV 1.

moderniseras för att bättre ta hänsyn till nya arbetsformer och till avbrott i yrkeslivet samt hur långtidsvården ska bli bättre. Insatserna för lika möjligheter stärker utvecklingen av Lissabonstrategin, vilket understryks av flera initiativ som kommer att lanseras under 2007 och 2008:

- Parallellt med detta meddelande kommer kommissionen att inleda en andra etapp av samråd med arbetsmarknadens parter, där de får möjlighet att uttala sig om innehållet i eventuella förslag, såväl lagstiftningsmässiga som andra, som har som mål att göra det lättare att förena yrkesliv och familjeliv.
- En rad insatser kommer att göras under 2007 för att fullgöra uppdraget från Europeiska rådet, som upprepade gånger har begärt att EU och dess medlemsstater ägnar särskild kraft åt kampen mot barnfattigdomen.
- Kommissionen kommer att inleda en diskussion om kvaliteten på tjänster för äldre vårdbehövande personer, om skydd mot övergrepp samt om vilka åtgärder som kan vidtas på EU-nivå i samarbete med medlemsstaterna för att snabbare utveckla och modernisera infrastruktur och tjänster avsedda att möta de utmaningar som befolkningens åldrande innebär.
- Samrådet som pågår för att man ska får en tydligare bild av den sociala verkligheten i medlemsländernas samhällen[15] kommer att kasta nytt ljus över frågan hur EU:s politik ska utformas för att man ska kunna möta kraven på lika möjligheter och alla generationers tillgång till vårdtjänster.

Vartannat år ägnas ett kapitel i den årliga lägesrapporten från kommissionen åt EU:s beredskap inför de demografiska utmaningarna[16]. Utgångspunkten är de nationella rapporter som utarbetas inom ramen för Lissabonstrategin.

3. DEN EUROPEISKA ALLIANSEN FÖR FAMILJEN

Den europeiska alliansen för familjen, som lanserades under Europeiska rådets vårmöte, kommer främst att bestå av en plattform för att utbyta och sprida kunskap om politik som gynnar familjerna och beprövade metoder för att bemöta utmaningarna från den demografiska utvecklingen i medlemsländerna. För att bygga upp plattformen kommer kommissionen med början 2007 att ta fram verktyg för att systematisera utbytet av bra metoder och forskning (§3.1).

Dessutom vill kommissionen med den europeiska alliansen för familjen stimulera till samarbete och partnerskap mellan alla berörda aktörer för att göra det lättare att förena yrkesliv och familjeliv. Vid sidan av de initiativ som tagits av arbetsmarknadens parter på EU-nivå uppmanar kommissionen medlemsstaterna att bygga upp partnerskap för att göra det möjligt att förena yrkes-, familje- och privatliv med hjälp av de nya medel som ställts till deras förfogande genom strukturfonderna (§3.2).

Till det tredje europeiska demografiska forumet, som ska hållas 2010, kommer kommissionen att ge ut en rapport om vad som åstadkommits inom ramen för den europeiska alliansen för familjen.

---

15 KOM(2007) 63 om kartläggningen av den sociala verkligheten.

16 KOM(2006) 571.

3.1. En plattform för att systematisera utbytet av bra metoder och forskning

Just på grund av att familjepolitiken varierar så mycket inom EU finns det ett stort utrymme för att utbyta beprövade politiska metoder och för att fördjupa forskningen om resultatet av politiken. För detta ändamål kommer kommissionen att inrätta:

(a) En högnivågrupp med nationella experter på demografiska frågor

Parallellt med detta meddelande inrättar kommissionen denna expertgrupp för demografiska frågor, som aviserats i meddelandet om Europas demografiska framtid. Gruppens uppdrag är att ge råd åt kommissionen, när denna förbereder sina rapporter, och åt de demografiska forum som äger rum vartannat år samt att bistå vid genomförandet av de analyser och det utbyte av erfarenheter som nämnts tidigare.

(b) Europeiska, nationella, regionala och lokala forum och nätverk

Vartannat år kommer kommissionen att anordna ett europeiskt demografiskt forum för att bedöma det demografiska läget och genomförandet av de föreslagna riktlinjerna i meddelandet om Europas demografiska framtid. Det första forumet ägde rum i oktober 2006, och nästa planeras till hösten 2008. Nationella, regionala och lokala forum kommer också att uppmuntras och stödjas. Initiativet ”Regioner för ekonomisk förändring”[17] ger möjlighet att aktivt stödja åtgärder inom detta område på det regionala och lokala planet.

(c) Ett observationsorgan för beprövade metoder

Kommissionen kommer att uppmana Europeiska institutet för förbättring av levnads- och arbetsvillkor att inrätta ett observationsorgan för beprövade metoder inom familjepolitiken. De uppgifter som samlas in av detta organ kommer att användas av de europeiska och lokala forumen.

(d) Forskningsverktyg

Det sjunde ramprogrammet för forskning och teknisk utveckling möjliggör ett fortsatt stöd till forskning om demografi och familjefrågor genom finansiering av särskilda åtgärder på området, men också mer övergripande för att bedöma vilka konsekvenser befolkningsutvecklingen får för samhällsstrukturerna. Detta ramprogram kommer, precis som ramprogrammet för innovation och konkurrenskraft, också att kunna hjälpa familjerna genom att det gör informations- och kommunikationsteknik tillgänglig för äldre personer. Därmed ökar deras oberoende och livskvalitet.

Kommissionen kommer också att samarbeta för att vidareutveckla den databas om frågor som rör familjen som skapats av OECD och ta fram analysverktyg för familjepolitiken som kommer att ställas till medlemsstaternas förfogande. Med dessa analysverktyg kommer de att kunna utvärdera hur effektiv politiken är i förhållande till de uppsatta målen (underlätta för dem som vill skaffa barn, skapa jämställdhet mellan män och kvinnor och i bredare mening lika möjligheter för alla samt social integrering, särskilt för barn). En Eurobarometerundersökning om familjernas situation och deras behov kommer att genomföras under 2008.

---

[17] Meddelande från kommissionen ”Regioner för ekonomisk förändring” KOM(2006) 675, 8.11.2006.

3.2. Mobilisering av de europeiska strukturfonderna

Som visas av erfarenheterna från Equal-programmet[18] och konferensen om regionernas initiativ för att möta de demografiska utmaningarna som anordnades av kommissionen i januari 2007 kan många existerande pilotprojekt inspirera till nya åtgärder på nationell eller lokal nivå för att främja lika möjligheter och för att göra det lättare att förena yrkesliv och familjeliv. I gemenskapens strategiska riktlinjer för sammanhållningen för perioden 2007–2013[19] rekommenderas sådana nya initiativ i den mån de är inriktade på anpassning till de demografiska förändringarna[20]. Kommissionen uppmanar alltså medlemsstaterna att se till att de handlingsprogram som de har lagt fram kan stödja sådana åtgärder. Kommissionen kommer att ta fram en praktisk handledning, avsedd för lokala och regionala aktörer, tillsammans med den ovan nämnda expertgruppen för att hjälpa medlemsstaterna att konkret genomföra de åtgärder som de beslutar vidta för att göra det lättare att förena yrkesliv och familjeliv och för att förbättra livskvaliteten. Kunskap om sådana decentraliserade åtgärder kommer att spridas vid nästa europeiska demografiska forum.

4. SLUTSATSER

En nationell familjepolitik som bättre svarar mot behoven av bättre omsorg för barn och vårdbehövande personer och som bidrar till att få män och kvinnor att dela mer jämlikt på ansvaret för familj och hushåll kommer att stärka solidariteten mellan generationerna. Det förväntade resultatet är en bättre livskvalitet för alla och mer gynnsamma förutsättningar för dem som vill bilda familj. De nya riktlinjerna för familjepolitiken kommer också att stödja tillväxten och sysselsättningen, främst genom att öka kvinnornas deltagande på arbetsmarknaden.

Lissabonstrategin framhäver jämställdheten mellan män och kvinnor och i bredare mening lika möjligheter för alla och utgör därför en relevant ram till stöd för denna utveckling av den nationella familjepolitiken. Det väsentliga ansvaret åligger dock medlemsstaterna. Förnyelsen av politiken blir ett gemensamt intresse i och med den europeiska alliansen för familjen, vars verksamhet för informationsutbyte och forskning till fullo stöds av kommissionen.

---

[18] Ett axplock åtgärder, finansierade av Europeiska socialfonden, för att göra det lättare att förena yrkesliv och familjeliv i syfte att främja jämställdheten, bland annat inom ramen för Equal-programmet, finns på kommissionens webbplats.

[19] KOM(2006) 386 Förslag till rådets beslut om gemenskapens strategiska riktlinjer för sammanhållningen.

[20] I förordning (EG) 1081/2006 av den 5.7.2006 om EFS nämns målet att ”agera för att hantera de relevanta dimensionerna och konsekvenserna av demografiska förändringar i gemenskapens aktiva befolkning”.

ANNEX - MAIN EUROPEAN DATA ON FAMILIES AND FAMILY POLICIES

The family as a support network 11
Mean actual and ideal number of children, by country. Women aged 40 to 54 12
Frequency of care and housework by sex, age and country groups (%) 13
Difference of employment rate for women with and without children 14
Provision of childcare in European countries in 2005 15
Social protection benefits targeted at family support in the EU 16
Preferences for family measures 16
At-risk-of-poverty rates by household type, 2005 18

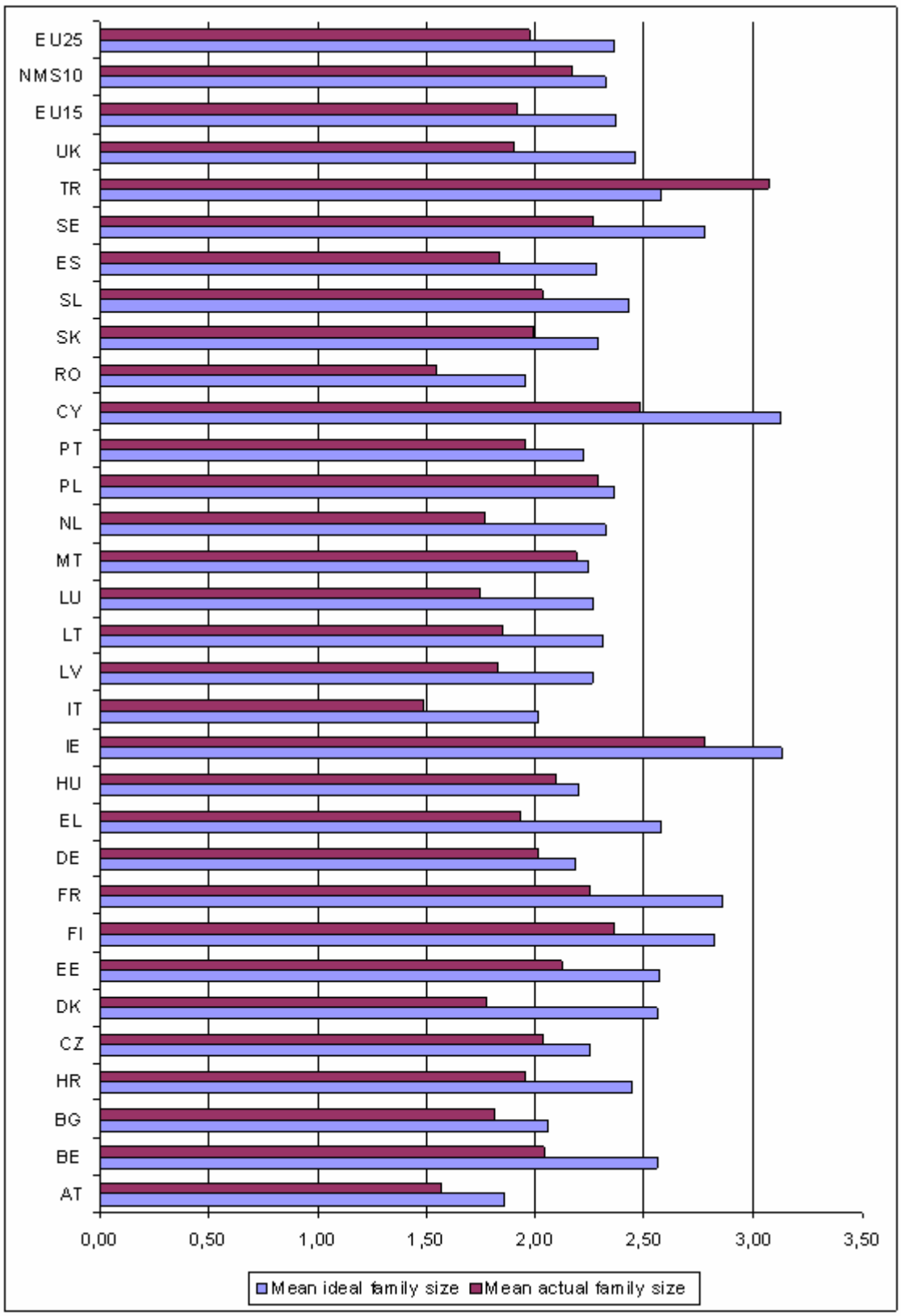
The family as a support network

From whom do you get support in the following situations?	If you needed help around the house when ill			If you needed advice about a serious personal or family member			If you were feeling a bit depressed and wanting someone to talk to			If you needed to urgently raise an important sum of money to face an emergency		
	No partner	Partner	Total	No partner	Partner	Total	No partner	Partner	Total	No partner	Partner	Total
Your partner	6%	70%	45%	6%	60%	38%	8%	57%	37%	3%	22%	14%
Family member	69%	25%	43%	58%	28%	40%	41%	21%	29%	64%	49%	55%
Work colleague	1%	1%	1%	1%	1%	1%	2%	2%	2%	1%	1%	1%
Friend	11%	1%	5%	25%	7%	7%	37%	15%	24%	9%	4%	6%
Neighbour	4%	1%	2%	2%	0%	0%	3%	1%	2%	1%	0%	1%
Someone else	4%	1%	2%	3%	2%	2%	3%	2%	2%	7%	10%	9%
Nobody	4%	1%	2%	3%	1%	1%	5%	3%	3%	12%	9%	10%
NA	1%	0%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	4%	4%	4%

Source: Eurobarometer 273 "European social reality" reconducted in November December 2006 in EU-27.

Note: As regards the variable on the family situation in the columns, a respondent has a partner if he or she is married, remarried or unmarried but currently living with a partner.

Mean actual and ideal number of children, by country. Women aged 40 to 54



Source:"Childbearing preferences and family size issues in Europe" by M.R. Testa, results of the 2006 Euro Barometer on fertility and ageing.

Frequency of care by sex, age and country groups (%)

	Q37a: How often: caring for and educating children			Q37c: How often: caring for elderly/disabled people		
	Every day	Once or several times a month	Less often/never	Every day	Once or several times a month	Less often/never
EU15						
Women aged 18–34	42	4	53	4	9	88
Women aged 35–64	49	10	40	10	16	75
Women aged 65+	6	10	84	5	6	88
Men aged 18–34	17	7	77	2	8	90
Men aged 35–64	32	14	54	5	11	84
Men aged 65+	5	7	88	6	5	89
NMS-10						
Women aged 18–34	52	5	44	6	14	80
Women aged 35–64	48	17	35	12	16	72
Women aged 65+	9	16	75	6	5	89
Men aged 18–34	28	9	62	3	14	83
Men aged 35–64	35	20	45	6	16	79
Men aged 65+	9	13	78	6	5	90

Q37a, b, c: How often are you involved in any of the following activities outside your paid work: a) Caring for and educating Children; c) Caring for elderly/disabled relatives?
Note: the modalities 'less often' and 'never' are aggregated together.
Source: EQLS, 2003; row percentages.

Difference of employment rate for women with and without children*

	2005
EU25	14.2
EU15	13.2
EU10	19.5
BE	2.1
CZ	39.2
DK	3.4
DE	26.5
EE	30.0
EL	3.5
ES	7.5
FR	10.2
IE	18.2
IT	6.8
CY	3.4
LV	18.0
LT	2.8
LU	7.0
HU	35.3
MT	17.2
NL	9.4
AT	14.4
PL	11.1
PT	-3.8
SI	-1.5
SK	34.5
FI	17.5
UK	21.2

* Difference in employment rates for women with children under 6 and women without children (age group 20-50).
Source: EU Labour Force Survey – Spring data, LU 2003, 2004 and 2005: Annual average data. Data not available for SE.

Provision of childcare in European countries in 2005

Children cared for (by formal arrangements other than by the family) up to 30 hours / 30 hours or more per usual week as a proportion of all children of same age group

Country		0 – 2 years		3 years – mandatory school age		Mandatory school age – 12 years		Admission age to mandatory school *(pre-primary included)*
		1 – 29h.	*30h. or +*	*1 – 29h.*	*30h. or +*	*1 – 29h.*	*30h. or +*	
EU Member States								
Belgium	BE	23%	19%	49%	48%	43%	54%	6
Bulgaria	BG	.	.	.	.	.	.	7
Czech Republic	CZ	2%	0%	30%	40%	53%	45%	6
Denmark	DK	13%	60%	15%	79%	34%	65%	7
Germany	DE	8%	8%	61%	26%	69%	29%	6
Estonia	EE	3%	9%	9%	69%	57%	40%	7
Ireland	IE	14%	6%	64%	14%	64%	35%	6
Greece	EL	3%	4%	27%	34%	54%	45%	6
Spain	ES	25%	14%	54%	40%	53%	46%	6
France	FR	16%	16%	56%	39%	48%	52%	6
Italy	IT	9%	16%	21%	70%	13%	87%	6
Cyprus	CY	7%	12%	42%	43%	54%	46%	6
Latvia	LV	2%	16%	6%	60%	27%	69%	5
Lithuania	LT	2%	9%	11%	46%	66%	31%	7
Luxembourg	LU	14%	8%	51%	12%	74%	23%	4
Hungary	HU	2%	5%	30%	49%	30%	70%	5
Malta	MT	5%	0%	32%	23%	19%	79%	5
Netherlands	NL	36%	4%	82%	7%	89%	11%	5
Austria	AT	4%	0%	53%	16%	66%	32%	6
Poland	PL	0%	2%	8%	22%	58%	38%	6
Portugal	PT	3%	26%	9%	55%	30%	69%	6
Romania	RO	.	.	.	.	.	.	7
Slovenia	SI	2%	22%	10%	67%	41%	55%	6
Slovakia	SK	0%	3%	10%	57%	39%	44%	6
Finland	FI	8%	19%	25%	51%	82%	18%	7
Sweden	SE	22%	31%	35%	52%	1%	95%	7
United Kingdom	UK	24%	6%	72%	28%	10%	90%	5
EFTA countries								
Iceland	IS	7%	30%	21%	76%	22%	77%	6
Norway	NO	11%	22%	28%	52%	83%	17%	6

Source: Eurostat, EU-SILC 2005 data.
Notes:
1) Formal arrangements refer to the EU-SILC survey reply categories 1-4 (pre-school or equivalent, compulsory education, centre-based services outside school hours, a collective crèche or another day-care centre, including family day-care organised/controlled by a public or private structure).
2) Only care for more than 1 hour a week is considered.
3) Some children do not use child care since parent is taking parental leave for a younger child.
4) Child age is calculated at the interview date, except for IE and FI where age is calculated at 31/12/2004.
5) Some countries, like BE, did not collect data for children being 12 years at the interview date.
6) CY, LV, PT, SK: No information collected for children born between 31/12/2004 and the interview date.
7) FR: Care performed by 'assistantes maternelles' directly paid by the parents, without organised structure between them, is not included in the table.
8) IE: For the age groups '0 - 2 years' and '3 years - mandatory school age', the care '1-29h.' is overestimated and the care '30h. or +' underestimated due to measurement error.
9) SK: Measurement error for the age group 'mandatory school age school - 12 years' leading to high proportion of children without school hours.

Social protection benefits targeted at family support in the EU

	2004					
	Share population between 0-19	Support intensity corrected for the share of the young *	Total Fertility Rate	Total family support	Support in cash	Support in kind
EU-25	22.54%	9.32	1.51	2.1 e	1.5 e	0.6 e
EU-15	22.20%	9.46	:	2.1 e	1.5 e	0.6 e
BE	23.17%	8.63	1.68	2	1.6	0.4
CZ	21.73%	7.36	1.23	1.6 p	1.4 p	0.2 p
DK	24.32%	16.04	1.78	3.9	1.6	2.3
DE	20.48%	14.65	1.37	3 p	2.2 p	0.7 p
EE	23.92%	7.11	1.47	1.7	1.6	0.1
IE	28.38%	8.81	1.99	2.5	2.3	0.3
EL	20.21%	8.41	1.31	1.7	1.2	0.5
ES	20.11%	3.48	1.33	0.7 p	0.4 p	0.3 p
FR	25.06%	9.98	1.92	2.5 p	2 p	0.5 p
IT	19.19%	5.73	1.33	1.1 p	0.7 p	0.5 p
CY	27.75%	7.21	1.49	2	1.9	0.1
LV	23.42%	5.55	1.24	1.3 p	1 p	0.2 p
LT	25.71%	4.28	1.26	1.1 p	0.7 p	0.4 p
LU	24.49%	15.52	1.70	3.8 p	3.3 p	0.6 p
HU	22.20%	11.26	1.28	2.5	1.9	0.6
MT	25.33%	3.95	1.37	1	0.9	0.1
NL	24.53%	5.30	1.73	1.3 p	0.7 p	0.5 p
AT	22.24%	13.49	1.42	3	2.5	0.5
PL	25.36%	3.55	1.23	0.9 p	0.9 p	:
PT	21.62%	5.55	1.40	1.2 p	0.8 p	0.5 p
SI	21.05%	9.50	1.25	2 p	1.4 p	0.6 p
SK	25.50%	7.06	1.24	1.8 p	1.6 p	0.1 p
FI	23.75%	12.63	1.80	3	1.6	1.3
SE	23.98%	12.51	1.75	3 p	1.6 p	1.5 p
UK	24.75%	6.87	1.77	1.7 e	1.3 e	0.4 e

Source: Eurostat, ESSPROS.

* The support in % of GDP divided by the share of young (0-19) in the population.

** e means estimated value, p means provisional value and : means no data available.

Preferences for family support measures

Country	1st place	%	2nd place	%	3rd place	%
AT	More and better working part-time opportunities	90.5	Lower wage and income taxes	88.8	Flexible working hours	88.3
BE	More and better working part-time opportunities	85.2	Flexible working hours	80.5	Lower wage and income taxes	80.2
CZ	An allowance at the birth of child	90.5	Lower wage and income taxes	87.8	Improved parental leave arrangements	86.8
EE	A substantial decrease in the costs of education	96.0	A substantial rise in child allowance	94.5	Improved parental leave arrangements	91.0
FI	Flexible working hours	82.6	Lower wage and income taxes	79.5	Financial support for parents taking care of their children	79.3
DE	More and better working part-time opportunities	89.9	Flexible working hours	89.3	Better day-care facilities for children under 3 years old	88.5
HU	Better housing for families	94.9	A substantial decrease in the costs of education	93.7	A substantial rise in child allowance	92.3
IT	More and better working part-time opportunities	89.2	A substantial rise in child allowance	89.2	Lower wage and income taxes	88.9
LT	An allowance at the birth of child	95.9	Financial support for parents taking care of their children	95.7	Improved parental leave arrangements	94.7
NL	More and better working part-time opportunities	78.9	Flexible working hours	72.0	Improved parental leave arrangements	71.2
PL	Child allowance	92.5	An allowance at the birth of	92.2	Improved parental leave	91.1

	dependent on family income		child		arrangements	
RO	Lower wage and income taxes	98.2	Improved parental leave arrangements	97.9	Better housing for families	97.4
SI	Better housing for families	97.8	Better day-care facilities for children under 3 years old	97.8	Improved parental leave arrangements	97.3
CY	Lower wage and income taxes	95.9	Improved parental leave arrangements	93.7	Flexible working hours	91.5

Respondents up to 50 years old ("very in favour" and "somewhat in favour").
The Demographic Future of Europe – Facts, Figures, Policies: Results of the Population Policy Acceptance Study (PPAS)- Survey with interviews of 34 000 Europeans in 14 countries from 1999 to 2003 – Federal Institute for population research and Robert Bosch Foundation 2006.

At-risk-of-poverty rates by household type, 2005

	Single parent with dependent children	Two adults with one dependent child	Two adults with two dependent children	Two adults with three or more dependent children	Three or more adults with dependent children
EU25	33s	12s	14s	26s	14s
EU15	32s	11s	13s	25s	14s
NMS10	38s	15s	19s	36s	17s
BE	36	9	10	21	17
BG	:	:	:	:	:
CZ	41	9	11	25	9
DK	21	4	5	14	5
DE	30	10	7	13	7
EE	40	13	12	25	13
IE	45	12	13	26	11
GR	43	14	18	33	28
ES	37	14	23	36	18
FR	26	8	9	20	15
IT	35	15	22	35	21
CY	35	9	9	14	8
LV	31	14	18	39	13
LT	48	15	18	44	14
LU	32	13	17	20	14
HU	27p	15p	15p	26p	11p
MT	51	13	15	35	10
NL	26	9	10	20	6
AT	27	9	11	20	9
PL	40	17	23	45	23
PT	34	17	25	39	15
RO	27	11	16	44	23
SI	22p	9p	10p	17p	6p
SK	32	13	17	24	13
FI	20	7	5	12	8
SE	18	4	4	9	12
UK	38p	11p	13p	29p	13p
IS	14	8	8	10	5
NO	19	4	5	10	4

Source: Eurostat SILC(2005) Income data 2004; except for UK, income year 2005 and for IE moving income reference period (2004-2005); RO National HBS 2005, income data 2005.
Notes: Risk-of-poverty defined as income below 60% of the median income.
: = Not available.
p = Provisional value.
s = Eurostat estimation.